

УИЛЯМ ФОКНЪР ЕЛИ

Превод от английски: Кръстан Дянков, 1993

chitanka.info

Скована покрай стръмния спусък на пропастта, дървената ограда приличаше на детска играчка. Тя следваше извивката на пътя като прегръдка, тънка като косъм, и летеше край автомобила, размазана в крехко продълговато петно. След миг изхвърча назад и изчезна, сякаш ножица бе срязала опната лента.

След малко се разминаха с табелата, първата табела *Милз Сити 6 мили*, и с фатална почуда Ели си помисли: „Още малко и сме там. Вече е късно.“ Погледна Пол до себе си, ръцете му на кормилото, неговия профил, прикован в летящия път.

— Е, Пол — каза тя, — какво да направя, за да се ожениш за мен? — И си помисли: „На оная нива имаше орач, видя ни, като излизахме от горичката, Пол носеше онова одеяло, а после се качихме в колата.“ Мислеше разсеяно, с не особено внимание, защото сега имаше нещо друго, което бе заличило предишното. „Нещо страхотно, което забравям — наблюдаваше бързите зачестяващи табели, които приближаваха Милз Сити, — нещо ужасно, ще се сетя след малко.“ И добави на глас, но тихо: — Нищо не мога да сторя, нали?

Пол все тъй гледаше напред.

— Нищо — каза той, — нищо не можеш да сториш.

Сега тя си спомни какво е забравила. Спомни си баба си, старицата с мъртъв слух и неотвратимите студени очи, която сега я чака в Милз Сити безмълвна и недоумяващо отчаяна. „Как можах да я забравя? Как можах? Как?“

Осемнайсетгодишна, тя живееше с баща си, майка си и бабата на двеста мили отгук, в Джеферсън; къщата им не беше от малките. Имаше дълбока, затулена с лози веранда, тъмна и неосветена. И почти всяка нощ се излягаше в тази сянка с различни — най-напред с момчета и младежи от града, а по-късно едва ли не с всеки, който би минал през градчето и когото би срещнала или умишлено, или случайно, стига само да изглежда почтен на вид. Нощно време никога не се возеше с техните автомобили и скоро всички повярваха, че знаят защо, макар че не винаги губеха кураж от първия път, докато най-сетне часовникът на съда не удареше единайсет. Пет минути след това те, които всъщност са мълчали час, час и нещо, вече разговаряха с настойчив шепот:

„А сега си тръгвай.“

„Не. Не сега.“

„Да. Сега!“

„Защо?“

„Ей тъй. Уморена съм. Спи ми се.“

„Аха. Толкова пъти, а нищо не става. Така ли?“

„Може би.“

И тя се вдървяваше в сянката, хладна, вече отсъстваща, неподвижна, оттеглила се сякаш в своето потайно царство на присмеха. Той си тръгваше, а тя ще влезе в помръкналата къща, ще вдигне поглед към самотния квадрат светлина, падаща над горната площадка на стълбите, и напълно ще се промени. Уморена, с походката на старица, изкачваше стъпалата и минаваше покрай отворената врата на осветената стая, в която седеше баба й, изправена, с разтворена книга в ръце и обърнати към хола очи. Обикновено не поглеждаше към стаята. Но сегиз-тогиз надзърташе. Тогава в миг и двете заставаха лице в лице: старата студена, с пронизващ поглед; момичето — уморено, капнало, с безплодна омраза, изписана по лицето и в тъмните разширени очи. След това продължаваше, влизаше в стаята си, облягаше се на вратата, за да чуе след малко как баба й ще угаси лампата си, понякога тихо и безнадеждно плачеше, шептейки: „Стара кучка!“ Минаваше и това. Събличаше се, поглеждаше лицето си в огледалото, изучаваше устата си — бледа, с изтрито червило, натежала и малко сплескана (така й се струваше), изтощена и затъпяла от целувки, и си помисляше: „Боже мой! Защо го правя? Какво ми е?“ След това се питаше как утре отново ще се яви пред старата жена със следите от последната нощ, останали на устните й като драскотина, с чувството за безцелността и празнотата на живота, сега още по-дълбоко от гнева или от мисълта, че е преследвана.

Така един следобед тя се запозна с Пол де Монтини, беше на гости у своя приятелка. Когато той си отиде, двете момичета останаха сами. Погледнаха се безмълвно в очите като дуеланти с фехтовачни мрежи на лицата.

„Значи го харесваш — каза приятелката. — Странен вкус имаш, не мислиш ли?“

„Кой? — попита Ели. — Не разбирам за кого говориш.“

„О, така ли? — рече приятелката. — Тогава значи не си забелязала косата му. Като плетена шапчица. А устните? Едни такива подути.“ — Ели я погледна.

„Какви ги приказваш?“ — каза тя.

„Никакви — отвърна приятелката. Огледа се, после извади от пазвата си цигара и я запали. — Нищо не знам. Само чух. Как на времето чичо му убил един човек и го обвинили, че има негърска кръв.“

„Лъжеш!“ — каза Ели.

„Добре — рече другата и изпусна дим. — Питай баба си за неговото семейство. Нали е живяла в Луизиана?“

„А ти? — сопна се Ели. — Ти го каниш у дома си.“

„Но не се крия в килера да ме целува.“

„Тъй значи? — каза Ели. — Може би не можеш.“

„Да, докато не си махнеш мутрата от пътя ми“ — отговори другата.

Нея нощ тя и Пол бяха на засенчената веранда. Ала в единайсет тя се вдърви и настойчиво каза:

„Не, не! Моля ти се, недей!“

„Хайде и ти! Страх ли те е?“

„Да, страх ме е. Иди си, моля те!“

„Тогава утре?“

„Не. И утре не. Никога.“

„Значи, утре.“

Като минаваше този път покрай вратата на баба си, не погледна. Нито се облегна на своята врата да поплаче. Задъхана, в едва доловима възбуда, тя си повтаряше полугласно: „Негър! Негър! Чудно, какво ли би казала, ако знаеше.“

На другия ден следобед Пол се качи на верандата. Ели седеше на люлеещ се стол, баба ѝ — на разкряк от нея. Надигна се да посрещне Пол на стъпалата.

„Защо идваш тук? — попита го тя. — Защо?“ — После се обърна и сякаш наблюдавайки се какво върши, тръгна и го поведе към съсухрената старица, която седеше изправена, твърда и неумолимо целомъдрена в това населено с духове потайно място, духове безбройни и безименни, в отделни мигове сякаш превъплъщения на Ели, говорещи като че през една уста. Тя се наведе и изкрещя: „Това, бабо, е мистър де Монтини!“

„Какво?“

„Мистър де Монтини! От Луизиана!“ — извика тя и видя как баба ѝ рязко се дръпна назад, само от кръста нагоре, като змия, която се готви да клъвне. Това стана следобед. Тази нощ Ели за първи път изостави верандата. Отидоха с Пол в гъстака на поляната. В този див и гъст мрак Ели за миг се почувствува загубена, кръвта ѝ закрепя от отчаяние, тържествуване и оправдание и някъде вътре в нея, на самата граница на отстъплението, ѝ говореше: „Ах, сега да е тук да види! Да е тук да види!“ В този момент — досега бе тихо — някой извика и тя като полудяла несръчно подскочи. Точно отзад, над тях, стоеше баба ѝ. Кога е дошла и колко време е стояла не разбраха. Но тя бе там, безмълвна; в продължителното спадане на напрежението Пол се откъсна от нея, без да бърза, а Ели се изправи с глупавата мисъл „Хванаха ме в грях, преди да съм съгрешила.“ След това се прибра в стаята си, облегна се на вратата, мъчейки се да успокои дъха си, послуша се да чуе кога бабата ще се изкачи по стъпалата и ще се прибере. Но стъпките на старицата спряха пред нейната врата. Ели изтича до леглото и се просна с дрехи, запъхтяна, с незамлъкваща кръв. „Ясно — мислеше си тя, — утре, утре сутрин тя ще му каже.“ Почна да се гърчи, мятеше се олекнала встрани: „Дори не успях да съгреша — задъхано си казваше тя с учудващо съжаление. — А тя си мисли, че съм. И ще ме обади, а си останах девствена. Тя ме тласна към това, а в последния миг ми попречи. — Слънцето огря в очите ѝ и я намери все тъй облечена в леглото. — Тази сутрин — мислеше си тя, — днес! Боже мой! Как можах! Как можах! Не искам никакъв мъж! Нищо не искам.“

Когато баща ѝ слезе за закуска, тя вече чакаше в трапезарията. Но той нищо не каза, очевидно не знаеше. „Сигурно е казала на мама“ — помисли Ели. Но след малко се появи и тя и направо замина за града, без да спомене каквото и да било. „Значи, още не е казала“ — рече си Ели и се изкачи по стълбите. Вратата на баба ѝ беше затворена. Открехна я и видя старицата — седнала в леглото си, четеше вестник; тя вдигна студен, смълчан, неумолим поглед, а Ели закрепя в празната къща:

„Какво друго мога да направя в това мъртво и безнадеждно градче? Ще отида да работя. Не искам да безделнича. Само ми намерете работа — всякаква, където и да е, само да е по-далеч, та вече никога да не чувам тази дума Джеферсън! — Бе кръстена на баба си,

Ейлантия, макар че баба ѝ не бе чувала ни своето име, нито името на внучката си кажи-речи петнайсет години, освен ако не ѝ крещяха, както сега крещеше Ели: — Снощи не можа нищо да се случи! Не вярваш ли? Така е! Нищо не стана! Най-малкото щях... щях... — А другата я наблюдаваше с хладното, неподвижно и втрещено изражение на глухия. — Добре! — извика Ели. — Тогава ще се омъжа! Ще бъдеш ли доволна?“

Същия следобед тя се срещна с Пол в града.

„Как мина снощи? — попита я той. — Защо, какво има? Нима те...“

„Не, Пол. Хайде да се венчаем. — Седяха в дъното на дръгстора, почти скрити от рецептурната маса, макар че всеки момент зад нея можеше да се появи някой. Тя се облегна на гърдите му с изпито, ала напрегнато лице, а начервените ѝ устни напомняха открита рана. — Ожени се за мен, Пол. Инак... инак ще стане твърде късно.“

„Аз не се женя — рече Пол. — Хайде, съвземи се!“

Натежала и обещаваща, тя се облягаше на него. Гласът ѝ бе отслабнал, но настойчив:

„Но ние снощи... Ако се оженим, ще се съглася.“

„Ще се съгласиш? Преди или след?“

„Да. Още сега. Когато поискаш.“

„Съжалявам“ — каза той.

„Дори ако се съглася сега?“

„Остави! Съвземи се!“

„О, говориш, но не ти вярвам. А ме е страх сама да опитам.“ — Заплака. Той говореше с лека, растяща досада:

„Стига, казвам ти!“

„Добре. Няма, няма повече. Значи, не искаш. Аз пък ти казвам, после ще бъде късно, много късно.“

„По дяволите! Аз не се женя, вече чу.“

„Добре тогава. Значи, сбогом. Завинаги.“

„Съгласен съм. Щом смяташ, че е най-добре. Видим ли се някой ден, знаеш какво те чака. Но не и сватба. И ще се погрижа следващия път да няма публика.“

„Следващ път няма да има“ — каза Ели.

На следния ден той си замина. Седмица по-късно вестниците в Мемфис обявиха годеща ѝ с някакъв млад мъж, когото познаваше още

от детинство. Помощник-касиер в банката, за него разправяха, че един ден щял да стане директор. Сериозен и трезв, той имаше безукорен характер и навици и близо цяла година я посещаваше строго официално. Всяка неделна вечер го канеха на вечеря, а пристигнеха ли в града редките пътуващи трупи, винаги купуваше билети за себе си, Ели и майка ѝ. Дойдеше ли на гости, дори след като обявиха годежа, те никога не сядаха на затъмнената веранда. Може би не знаеше, че там в полумрака са седели други. Сега там изобщо не се излизаше и Ели прекарваше еднообразните си дни в тъпо смирение. Понякога си поплакваше нощем, но вече не тъй често. Отвреме-навреме оглеждаше устата си в огледалото и хленчеше тихо от кротко отчаяние и униние. „Както и да е, сега поне мога спокойно да живуркам — мислеше си тя, — мога да дочакам края на този мъртвешки живот тъй спокойно, сякаш вече съм умряла.“

Един ден, без никакво предупреждение, като че ли и тя бе приела примирението и капитулацията ѝ, бабата замина при сина си в Милз Сити. Къщата сякаш се уголеми, стана по-празна, а Ели изпита чувството, че баба ѝ е била единственото друго същество в нея. Сега всеки ден идваха шивачки да приготвяват чеиза, но Ели безшумно и безцелно се носеше от празна стая в празна стая като в някакво пусто пространство, без мисъл, без разум, примирила се с едно бъдеще, твърде познато и твърде безметежно, за да бъде все още опечаляващо. Часове наред стоеше на прозореца в спалнята на майка си, наблюдаваше бавните и нежни мустачета на повета, който с приближаването на лятото пълзеше и закриваше покрива на верандата. Така изтекоха два месеца; до сватбата оставаха три седмици. Един ден майка ѝ съобщи: „Баба ти иска да се върне в неделя. Идете с Филип до Милз Сити, ще изкарате събота вечер при вуйчо си и в неделя ще я доведете.“ Пет минути по-късно Ели стоеше пред огледалото, гледаше отражението си, както се гледа човек, току-що избавил се от страшна опасност, и си мислеше: „Боже мой! Какво трябваше да направя? Какво трябваше?...“

След един час намери Пол по телефона — обади се отвън, избяга, взе всички мерки, каквито в бързината можеше да вземе, да не я усетят.

„В събота сутрин ли?“ — попита той.

„Да. На мама ще кажа, че Фил... че той иска да тръгнем рано, на разсъмване. Няма да те познаят. И колата няма да различат. Аз ще бъда готова и веднага тръгваме.“

„Добре — тя чуваше сякаш жицата, разстоянието; изпитваше чувството на избавление, на неописуема радост. — Но ти знаеш какво значи това. Както ти казах.“

„Не ме е страх. Не ти вярвам, но сега не ме е страх.“

И отново чу жицата:

„Аз няма да се оженя за теб, Ели.“

„Добре, мили. Нали ти казвам, сега не се боя. Точно на разсъмване. Чакам те.“

Оттам отиде направо в банката. След малко Филип се освободи и дойде при нея — тя го чакаше с изопнато и пребледняло под грима лице, със светнали, но твърди очи.

„Трябва да направиш нещо за мен. Не ми е лесно да те помоля и, струва ми се, трудно е да се извърши.“

„Какво е то? Разбира се, ще го направя.“

„Баба се връща в неделя. Мама иска да идем в събота да я доведем.“

„Чудесно. В събота ще се освободя.“

„Да. Но, разбираш ли, нали ти казвам, че не е тъй лесно. Не искам да идваш.“

„Не искаш да идвам?... — Той се вгледа в нейното измъчено, прибеляло лице. — Искаш да идеш сама? — Тя не отвърна. В миг само се приближи и се притисна о него, заучено, машинално. Пое ръката му и я постави на кръста си. — Аха! — каза той. — Разбирам. Искаш да отидеш с друг.“

„Да. Сега не мога да ти обясня. По-късно. Мама никога няма да разбере. И няма да ме пусне, ако знае, че не си ти.“

„Ясно — тя държеше безжизнената му ръка. — Искаш да заминеш с друг мъж.“

Тя се засмя невисоко и кратко.

„Не бъди глупав. Така е. В играта участва още един мъж. Човек, когото не познаваш и когото едва ли вече ще видя, като се оженим. Но мама няма да ме разбере. Затова моля теб. Съгласен ли си?“

„Да. Разбира се. Ако не си вярваме един другиму, за какво ни е да се женим.“

„Точно така. Трябва да си вярваме — тя пусна ръката му. После го погледна изпитателно, със студено и заинтригувано презрение. — И ще накараш мама да повярва...“

„Имай доверие. Знаеш.“

„Да. Знам, че мога да ти вярвам — и тя внезапно му протегна ръка. — Сбогом!“

„Сбогом?“

Тя отново се наведе към него и го целуна.

„Внимавай — смърта я той, — може да видят...“

„Тогаз до скоро виждане! Докато ти обясня — и тя се дръпна, изгледа го внимателно, но с угаснали очи и добави: — Надявам се това да бъде последната неприятност, която ти причинявам. Но може би си струваше да я преживееш. Сбогом!“

Това бе в четвъртък следобед. На разсъмване в събота, когато Пол спря пред още тъмната къща, появила се начаса, тя вече тичаше през лехите. Скочи в колата, без да отваря, завъртя се на седалката, наведе се, цялата изпъната и обладана от стремителност — като животно, което бяга.

„Бързо! — каза тя. — Бързо! По-бързо!“

Но той задържа колата още миг.

„Нали помниш? Казах ти, върна ли се, това ще значи нещо... Нали?“

„Чух. Не ме е страх да рискувам. Само побързай!“

И сега, десет часа по-късно, когато знаците, сочещи към Милз Сити, зачестяваха с безвъзвратното намаляване на разстоянието, тя отново попита:

— Значи, няма да се ожениш за мен? Не искаш?

— Откога ти повтарям.

— Да, но не ти вярвам. Не ти вярвам. Мислех, че след като... след като... а сега вече нямам какво повече да ти дам.

— Нямам — каза той.

— Нямам — повтори тя. И се разсмя. Гласът ѝ ставаше все по-невъздържан.

— Млъкни, Ели!

— Добре, добре — каза тя. — Сетих се само за баба. Бях я забравила.

Забавяйки се на завоя на стълбището, Ели долови разговор в стаята долу — там, с вуйчо ѝ и леля ѝ, бе останал Пол. Спря смълчана и умислена, сякаш дева-монахиня, която позира, сякаш за миг бе попаднала на място, където забравяш откъде идваш и накъде си искал да отидеш. Часовникът в хола удари единайсет и тя отново се раздвижи. Изкачи тихо стъпалата, приближи стаята на братовчедка си, в която щеше да нощува, и влезе. Недалеч от тоалетната масичка, безразборно покрита с обичайните вещи на всяко младо момиче — стъкълца, пухчета за пудра, фотографии, цяла редица покани за танци, затъкнати една до друга в рамката на огледалото, — на нисък стол седеше баба ѝ. Ели спря. Двете кръстосаха погледи и додето старицата заговори, сякаш мина цяла минута.

— Не ти стига, дете мамиш родители и приятели, ами водиш негър в къщата на сина ми.

— Бабо! — извика Ели.

— Да ме караш да сядам на една маса с черен!

— Бабо! — Ели извика със съскащ шепот, а лицето ѝ се изкриви, бледо и уморено. Ослуша се. По стъпалата идваха нозе, гласове, чу леля си, после Пол. — Шшшт! — прошепна тя, после изкрещя: — Тихо!

— Какво? Какво каза?

Ели се спусна към стола, наведе се и сложи ръка върху тънките и обезкръвени устни на старицата; едната обезумяла от упоритост, другата обезумяла от неумолимост, двете се гледаха в очите, а гласовете отминаха вратата и замлъкнаха. Ели дръпна ръка. После грабна една от картичките, пъхнати в рамката на огледалото, завъртя я на копринената ѝ панделка и съгледа късото моливче. На гърба на картичката написа:

Той не е негър. Бил е във Вирджиния, следвал е в Харвард.

Баба ѝ прочете написаното и вдигна поглед.

— Харвард разбирам, ама Вирджиния... Виж му косата, ноктите. Щом имаш нужда от доказателства. Аз нямам. Четири поколения носят

неговото име. Познавам ги — и върна картичката. — Този човек не може да спи под нашия покрив.

Ели измъкна втора картичка и бързо надраска:

Ще спи. Той е мой гост. Аз го поканих. Ти си ми баба и не бива да ми позволяваш да се отнасям с гостите си като с кучета.

Баба ѝ прочете и това.

— С него не се връщам в Джеферсън. И крака си няма да сложа в колата му. Ти също. Ще се върнем с влака. Никой от моята кръв няма да пътува с него.

Ели дръпна трета картичка и вбесена написа:

Аз ще пътувам! Не можеш да ме спреш. Само опитай!

Баба ѝ прочете написаното и я погледна.

— Тогава ще кажа на баща ти.

Ели вече пишеше наново. Още несвършила, тикна картичката към баба си, но в същия миг се помъчи да си я върне. Ала старицата вече бе успяла да хване ъгълчето и сега се облещиха една срещу друга, а картичката ги съединяваше като някаква необикновена пъпна връв.

— Пусни — извика Ели. — Пусни я!

— Не дърпай! — каза старицата.

— Почакай — проплака Ели с шепнещ глас и отново затегли, извивайки картичката. — Сбърках нещо. Аз... — С изненадващо движение бабата прегъна картончето нагоре и Ели го изпусна.

— Аха! — каза баба ѝ и прочете на глас. — *Кажу му! Какво знаеш?* Така значи. Виждам, не си го довършила. Какво знам ли?

— Да — каза Ели и заговори с яден шепот: — *Кажу му! Кажу му,* че тази сутрин се скрихме в една горичка и останахме там цели два часа! *Кажу му!* — Баба ѝ грижливо и безшумно сгъна картичката и се надигна. — *Бабо!* — извика Ели.

— Бастона ми! — рече бабата. — Ей го там, до стената.

Като остана сама, Ели отиде до вратата, превъртя ключа и отново прекоси стаята. С тихи движения измъкна от гардероба на братовчедка си една роба и бавно, като спираше да се прозее от ужас, се съблече. „Господи, уморена съм“ — каза си и пак се прозя. После седна пред тоалетката и се залови да лакира ноктите си с принадлежностите на братовчедката. На масичката имаше малък часовник от слонова кост. Отвреме-навреме хвърляше към него бърз поглед.

След малко часовникът долу удари полунощ. Подпряла глава на лъскавите си нокти, тя изчака последния звън, погледна пак часовника от слонова кост и си помисли: „Не искам да пътувам с влака.“ А на лицето ѝ отново изплува умореното отчаяние от следобеда. Отвори вратата и излезе в тъмния хол. Застана в мрака, боса, с наведена глава, хленчейки тихо със замаяното самоокайване на малко дете. „Всичко е против мене — мислеше тя. — Всичко.“ Когато се отмести, нозете ѝ не издадоха никакъв звук. Тръгна в тъмното с протегнати напред ръце. От усилието да види нещо, стори ѝ се, че слепи и празни, очите ѝ се обръщат навътре. Влезе в банята и заключи. Сега отново я обзе настойчивост и припряност. Долепи се до ъгъла на стената, отвъд която беше стаята за гости, наведе се, направи с дланите си фуния и прошепна:

— Пол! Пол!

Замиращ и настойчив, нейният шепот пропадна зад студената мазилка и тя затаи дъх. Наведе се пак, несръчна в чуждата роба, а очите ѝ се напругаха слепи и с растящо отчаяние в мрака. Напипа в тъмното крана и пусна водата да капе умерено, с пронизваща монотонност. После отвори вратата и застана на прага. Долу часовникът удари половината час. Леко трепереща като от студ, тя не помръдна, докато не удари един.

Чу, че Пол излиза от гостната. Чу го как се приближава през хола. Чу ръката му, която търсеше ключа на лампата. И когато светна, разбра, че е затворила очи.

— Какво е това? — попита Пол. Беше облякъл една от пижамите на вуйчо ѝ. — Какво по дяволите...

— Заключи вратата! — прошепна тя.

— Глупости! Глупачка такава! Проклета глупачка!

— Пол! — Хвана го, сякаш се боеше да не избяга. После затвори вратата зад гърба му и заопипва за ключа, но той хвана китката ѝ. — Изведи ме от тук! — Отпусна се, все тъй разтреперана, и отново го хвана. Очите ѝ бяха празни. — Тя ще каже на татко! Чуваш ли, Пол, утре ще му каже. — В недомлъвките на шепота ѝ водата продължаваше да капе в бавна, миньорна последователност.

— Какво ще му каже? Какво знае тя?

— Прегърни ме, Пол.

— Стига, по дяволите! Да се махаме.

— Хайде! Ти можеш да помогнеш. Само ти можеш да ѝ попречиш.

— Как да ѝ попреча? Вятър! Пусни ме!

— Нека каже, но тогава вече няма да има значение! Обещай ми, Пол! Кажу ми, че ще го направиш.

— Кое? Да се ожени за тебе? За това ли приказваш? Вчера ти казах, че няма. Пусни ме, казвам ти!

— Добре, добре. Сега ти вярвам. В началото не вярвах, но сега вярвам. Няма защо да се жениш за мен. Можеш да помогнеш и без това — притисна се о него, а косите и тялото ѝ натежаха от замайваща похот. — Няма да се ожениш за мен. Но ще го направиш ли?

— Кое?

— Слушай. Нали помниш оня завой с малката бяла ограда, дето пропастта е страшно дълбока? На това място ако някой автомобил прескочи оградата...

— Да, та какво?

— Чуй! Ти и тя ще тръгнете с колата. Тя няма да знае, просто няма да има време да се усъмни. А старата оградка няма да може нищо да спре и после всички ще кажат, че е било злополука. Стара е, много не ѝ трябва. Възможно е само от сътресението... а ти си млад, кой знае... Пол! Пол! — С всяка дума гласът ѝ сякаш заглъхваше, замираше от отчаянието и настойчивостта, преминаващ в умирающ финал, а той гледаше побелялото лице, очите, обещаващи някаква отчаяна плътска наслада. — Пол!

— А ти къде ще бъдеш през това време? — Тя остана неподвижна, с лице на сомнамбул. — Разбирам. Ти ще се върнеш с влака. Така ли?

— Пол — повтори тя с провлачен и замиращ шепот. — Пол!

В мига на удара ръката му като че отказа да се подчини на волята, отвори се и докосна лицето ѝ с бавно, изтръпнало движение, почти милувка. Като я хвана за врата, той наново понечи да я удари, ала и този път ръката кой знае как отказа. Когато я отблъсна, тя се препъна и залитна към стената. Той застина и водата изпълни тишината с постоянния си небързащ звук. След малко часовникът удари два, тя се раздвижи уморено и тежко и затвори крана.

Но това, изглежда, не прекъсна звука на водата. Тя продължаваше да капе в тишината и след като Ели се изпъна по гръб на леглото, без да спи, без дори да размишлява. Тя все тъй капеше и когато, надянала замръзналата гримаса на болката, слезе и взе участие в обряда на закуската и сбогуването. На единствената предна седалка баба ѝ седна между нея и Пол. Дори шумът от автомобила не можа да удави капките. Най-сетне тя внезапно се сети, че това са крайпътните табели и се загледа в тях — сега те редееха в обратната посока. „Спомням си тази; значи остават към две мили — помисли си тя. — Ще почакам до следващата; и тогава... не, сега, сега!“

— Пол — каза тя, — ще се ожениш ли за мене?

— Не. — Тя дори не го погледна в лицето. Гледаше ръцете му, които леко и непрекъснато въртяха кормилото. Между тях баба ѝ седеше изправена и вдървена, със старовремското черно боне, и гледаше право напред; профилът и бе сякаш изрязан от пергамент.

— Ще те питам още веднъж. След това ще бъде късно. Чуваш ли, Пол, след това ще бъде много късно... Пол?

— Не! Казах вече. Ти не ме обичаш. И аз не те обичам. Никога не сме си казвали, че се обичаме.

— Нищо. Тогава без любов. Няма ли да се ожениш без любов? Помни, ще бъде късно!

— Няма.

— Но защо? Защо, Пол? — Той замълча. Автомобилът летеше. Ето я първата табела! „Значи сме съвсем близо — помисли тя. Другия завой.“ — И продължи на глас, а думите ѝ прескачаха глухите уши на старицата. — Защо не, Пол? Ако става дума за оная история с негърската кръв, аз не вярвам. Не ме е грижа. — „Да — помисли си тя, — ето го завоя.“ Пътят навлизаше в завоя с наклон. Тя се облегна и забеляза, че баба ѝ е обърнала лице към нея. Но сега не направи опит

да заблуди израза в очите си, нали и без това не се стараеше да не я чуе. — Ами ако родя дете?

— Ако родиш ли? Нищо не мога да сторя. Да си мислила по-рано. Не забравяй, ти ме повика. Аз не съм настоявал.

— Разбира се, не си настоявал. Аз те повиках. Аз те накарах. И това е за последен път. Казвай — да или не! Бързо!

— Не.

— Чудесно — каза тя. Облегна се. На това място пътят сякаш стихваше да си почине, преди да се спусне стръмно надолу към пропастта; бялата ограда полетя край тях. Когато Ели запретна поли, видя, че баба ѝ все тъй я наблюдава; и когато полегна над коленете на старицата, лицата им се разминаха очи в очи — изтощеното разочаровано момиче и старата жена, чийто слух отдавна пропускаше всичко, но от чийто поглед нищо не можеше да избяга, — разминаха се в едно мигновение на отчаяно, изпратено от дън душа предупреждение и неумолим отказ. — Тогава умрете! — извика тя в лицето на старицата. — Умрете! — И сграбчи кормилото; Пол се помъчи да я отблъсне. Но тя успя да провере лакът в кръга на волана и отпусна цялата си тежест, просна се върху тялото на баба си и здраво пипна кормилото. Пол я удари през устата с юмрук. — О! — изкрещя Ели. — Ти ме удари! Удари ме! — Когато автомобилът се блъсна в оградата, тя се освободи от кормилото и след миг, като птица, която каца, леко се свлече върху гърдите на Пол, с отворена уста, със закръглени от изненада очи. — Ти ме удари! — проплака тя. След това полетя свободна и сама в пълната и мирна тишина, в някакво безвъздушно пространство. Лицето на Пол, баба ѝ, автомобилът — всичко изчезна, стопи се като по магия; пред погледа ѝ мина строшената ограда, после ронещият се ръб на пропастта, на който с шепот се надигна кълбо прах, увисна като детско балонче и безмълвно се завдига към небето.

Някъде горе премина и замря звук — бръмченето на мотор, продължителното съскане на гуми в едрия пясък; след това вятърът отново завъздиша в дърветата и върховете им затрептяха в небето. До дънера на едно от тях в неразличима и плътно споена купчина лежеше автомобилът, а Ели седеше на килим от счупено стъкло и тъпо се оглеждаше. „Нещо стана — хленчейки, мислеше тя. — Той ме удари. А сега са мъртви. Аз съм ранена, но никой няма да дойде. — Изстена и отново захълца. След малко, зашеметена от удивление, тя вдигна ръка.

Дланта ѝ бе червена и мокра. Хлипайки тихо, тя почна като малоумна да чопли раната си. — Влязло е стъкло, а не мога да го видя — рече си тя, взря се в дланта си, а топлата кръв бавно обагреше полата ѝ. Високо горе отново се разнесе натрапчивият рев на мотор и заглъхна. Тя вдигна очи и проследи звука. — Още един минава — и изхълца. — Не искат да спрат, поне да видят не съм ли ранена.“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.